

1 Algemene gegevens

1.1	Titel van het project	Soortbescherming fauna
1.2	Looptijd van het project	1-1-2018 - 31-12-2022
1.3	Trefwoorden (maximaal 5)	Nederlandse fauna, vangen, zenderen, habitatgebruik, genetica

2 Categorie van het project

2.1 In welke categorie valt het project.

U kunt meerdere mogelijkheden kiezen.

- Fundamenteel onderzoek
- Translationeel of toegepast onderzoek
- Wettelijk vereist onderzoek of routinematige productie
- Onderzoek ter bescherming van het milieu in het belang van de gezondheid of het welzijn van mens of dier
- Onderzoek gericht op het behoud van de diersoort
- Hoger onderwijs of opleiding
- Forensisch onderzoek
- Instandhouding van kolonies van genetisch gemodificeerde dieren, niet gebruikt in andere dierproeven

3 Projectbeschrijving

3.1	Beschrijf de doelstellingen van het project (bv de wetenschappelijke vraagstelling of het wetenschappelijk en/of maatschappelijke belang)	De algemene doelstelling van dit project is om vragen te beantwoorden van overheden, terreinbeheerders en andere partijen (onze 'opdrachtgevers') m.b.t. het beheer van dierpopulaties en hun leefgebieden op basis van wetenschappelijk onderzoek.). De opdrachtgevers kunnen de resultaten van ons onderzoek toepassen bij de bescherming van soorten en biodiversiteit in het kader van natuurwetgeving, bij het volgen en evalueren van de effectiviteit van compenserende en mitigerende maatregelen, en bij monitoring van soorten en individuen bij herintroductie of verplaatsing . Het project is breed geformuleerd over een lange looptijd en omvat verschillende diergroepen. Hierdoor kan bij opkomende vragen een optimale, passende onderzoeks aanpak worden aangewend. In ons onderzoek maken wij uitsluitend gebruik van dierproeven wanneer alternatieven onvoldoende situatie- of geval specifieke informatie zouden opleveren.
3.2	Welke opbrengsten worden van dit project verwacht en hoe dragen deze bij aan het wetenschappelijke en/of maatschappelijke belang?	Resultaten van het onderzoek zijn van belang voor adviezen op maat aan onze opdrachtgevers over beheer, inrichting en ontwikkeling van natuurgebieden en biotopen. Dit project draagt zo bij aan een duurzame instandhouding van soorten en populaties. Het is vooral van belang voor het halen van doelstellingen in het kader van natuurwetgeving (bijv. Natura 2000, soortbeschermingsplannen). Wanneer alternatieven onvoldoende informatie kunnen opleveren is een adequate wetenschappelijke onderbouwing van het natuurbeleid en -beheer alleen nog mogelijk met dierproeven.

3.3	Welke diersoorten en geschatte aantallen zullen worden gebruikt?	<p>Diersoorten zijn bij voorbaat niet te specificeren, dit is afhankelijk van de opdrachten die mettertijd worden gegund. In principe kunnen alle inheemse en uitheemse diersoorten in aanmerking komen, uitgezonderd mariene soorten. Het gaat om de volgende diergroepen en verwachte aantallen over de 5 jaren doorlooptijd van het project):</p> <table data-bbox="622 403 936 683"> <tr> <td>Vissen</td> <td>2500</td> </tr> <tr> <td>Zoogdieren</td> <td>1500</td> </tr> <tr> <td>Reptielen</td> <td>6.875</td> </tr> <tr> <td>Amfibieën</td> <td>1500</td> </tr> <tr> <td>Vogels</td> <td>27.650</td> </tr> </table>	Vissen	2500	Zoogdieren	1500	Reptielen	6.875	Amfibieën	1500	Vogels	27.650
Vissen	2500											
Zoogdieren	1500											
Reptielen	6.875											
Amfibieën	1500											
Vogels	27.650											
3.4	Wat zijn bij dit project de verwachte negatieve gevolgen voor het welzijn van de proefdieren?	De vangst van dieren en de daarop volgende handelingen geeft verstoring en verontrusting, met stress of pijn als gevolg; onbedoeld kan fysiek letsel optreden en – hoogst incidenteel - sterfte.										
3.5	Hoe worden de dierproeven in het project ingedeeld naar de verwachte ernst?	<p>In deze aanvraag is sprake van drie benaderingen in onderzoekaankpak bij dierproeven: weefselmonsters, telemetrie en merken. We onderscheiden vijf typen van dierproeven: vissen, zoogdieren, reptielen, amfibieën en vogels.</p> <p>Tot 1000 dieren (2%) licht ongerief en tot 43.000 dieren (98%) matig ongerief (er van uitgaande dat van de vissen de helft licht ongerief ondervindt)</p>										

- 3.6 Wat is de bestemming van de dieren na afloop? Bij alle proeven worden de dieren na afloop vrijgelaten op de plaats van herkomst dan wel locatie voor herintroductie.
-

4 Drie V's

- 4.1 **Vervanging** Geef aan waarom het gebruik van dieren nodig is voor de beschreven doelstelling en waarom proefdiervrije alternatieven niet gebruikt kunnen worden. Ons beleid- en beheergericht onderzoek adresseert vragen die in de meeste gevallen kunnen worden beantwoord op basis van de (internationale) literatuur, modelstudies en andere niet op dierproeven gebaseerde onderzoeksbenaderingen. Onze strategie bij het opzetten van onderzoek is dan ook om het doen van dierproeven zoveel mogelijk te voorkomen, of althans te beperken. Primair aan te wenden technieken zijn daarom observaties, cameravallen, gebruik van verkeersslachtoffers, en non-invasieve genetische monitoring. In situaties waarin deze technieken niet toereikend zijn, gebruiken we zo mogelijk technieken die vallen binnen het kader van onze lopende ontheffing Wet natuurbescherming. Alleen als ook dat onvoldoende noodzakelijke informatie zou opleveren, komt een dierproef aan de orde.
-
- 4.2 **Vermindering** Leg uit hoe kan worden verzekerd dat een zo gering mogelijk aantal dieren wordt gebruikt. De ingrepen zullen worden beperkt tot een zo klein mogelijk aantal individuen als verantwoord is voor kwalitatief goed onderzoek; de omvang van een goede steekproef is gerelateerd aan de te verwachten variabiliteit in de waarnemingen, en deze kan samenhangen met de soort, het seizoen, enz. Een te kleine steekproef levert onvoldoende reductie van onzekerheden bij interpretatie van resultaten, een te grote steekproef levert onnodig ongerief. Bij onderzoek aan dieren in het wild wordt afgewogen of er een effect is op de lokale populatie. Dit is meestal moeilijk omdat (lokale) dichtheden vaak onbekend zijn, maar aan de hand van de ecologie van de soort is het wel mogelijk daar een inschatting van te maken. Hierbij is naast populatiedichtheden ook de mogelijkheid tot herstel van belang (reproductiesnelheid, dispersie). Mocht een onbedoeld negatief effect van het onderzoek op de populatie dreigen te ontstaan dan wordt het onderzoek bijgesteld of beëindigd. Bij herintroducties kan gebruik worden gemaakt van dieren uit gevangenschap of wildvang. Ook hierbij wordt steeds ingezet op een zo laag mogelijk aantal dieren om de doelstelling (duurzame populatie) te kunnen behalen en tegelijk bronpopulaties zo min mogelijk te schaden. Overigens dragen wij actief bij aan het ontwikkelen en toepassen van alternatieven voor dierproeven.
-

4.3	<p>Verfijning Verklaar de keuze voor de diersoort(en). Verklaar waarom de gekozen diersmodel(len) de meest verfijnde zijn, gelet op de doelstellingen van het project.</p>	<p>In gevallen dat de vraagstelling van opdrachtgevers uit beleid en beheer vaak soortgebonden is (en dat is meestal zo) is het wenselijk om naar de betreffende soorten zelf te kijken, in het natuurlijk biotoop en in context tot het gehele ecosysteem. Vervanging door andere diersoorten maakt het onderzoek minder relevant, al zal qua soortenkeuze altijd gezocht worden naar een optimale invulling van ecologische relevantie en minst kwetsbare en ingrijpende dierproef. Alleen wanneer het om kwetsbare deelpopulaties gaat, zal de voorkeur uit gaan naar plaatsvervangende "modelsoorten" of deelpopulaties elders. Het voortbestaan van deelpopulaties zal niet in gedrang worden gebracht.</p>
4.4	<p>Vermeld welke algemene maatregelen genomen worden om de negatieve (schadelijke) gevolgen voor het welzijn van de proefdieren zo beperkt mogelijk te houden.</p>	<p>Maatregelen om dieren tot rust te laten komen (blinderen, verduisterde bewaar ruimte) Beperken van hanteertijd, zo snel mogelijk vrijlaten op de vangplaats. Handeling op maat (afmetingen en vormgeving van ringen en zenders), monsternamen per geval volgens minst invasieve methode. Verdoving, evt. wondbehandeling, verpleging, hersteltijd.</p>

5 In te vullen door de CCD

Publicatie datum	6 februari 2018
Beoordeling achteraf	Nee
Andere opmerkingen	Nee